MASON, LILIAN JANE (1874 - 1953), actores

Enw: Lilian Jane Mason
Dyddiad geni: 1874
Dyddiad marw: 1953
Priod: Edmund Fawcett Kennedy
Plentyn: Samuel Butler Kennedy
Rhiant: Jane Mason
Rhiant: Samuel Butler Mason
Rhyw: Benyw
Galwedigaeth: actores
Maes gweithgaredd: Perfformio
Awdur: Stephen Lyons

Ganwyd Lilian Mason ar 20 Tachwedd 1874 yn Park Terrace, Pont-y-pŵl, yr hynaf o bedwar o blant Samuel Butler Mason, meddyg a llawfeddyg, a'i wraig Jane. Roedd Lilian yn bianydd a chantores fedrus, a pherfformiodd mewn llawer o gyngherddau ac eisteddfodau yn ei harddegau a'i hugeiniau cynnar. Ar ddiwedd y 1890au daeth yn aelod o Glwb Drama Amatur Pont-y-pŵl, gan ymddangos mewn sawl cynhyrchiad.

Ar 9 Ebrill 1901 priododd Edmund Fawcett Kennedy, rheolwr theatrig yn y Prince's Theatre, Manceinion. Roedd y teulu Kennedy wedi byw ym Mhont-y-pŵl pan oedd Lilian ac Edmund yn blant. Ganwyd eu hunig blentyn, Samuel Butler Kennedy, ym Mhont-y-pŵl yn 1903.

Roedd tueddfryd artistig Lilian yn dal i fod yn gryf. Yn 1904 mentrodd gychwyn ar ei gyrfa actio ei hun, ac erbyn Mehefin y flwyddyn honno chwaraeai ran fechan mewn cynhyrchiad teithiol o *East Lynne*. Roedd Edmund hefyd yn aelod o'r cast. Byddent yn gweithio gyda'i gilydd sawl gwaith eto yn ystod eu gyrfaoedd. Yn 1906 a 1907 chwaraeasant ŵr a gwraig mewn cynhyrchiad o *Lucky Durham* ac, yn 1909, roeddent yn teithio eto yn *East Lynne*.

Ym Mai 1911 ymddangosodd Lilian fel Mary Edwards mewn cynhyrchiad o *The Bells of Lin Lan Lone*, wedi ei gynhyrchu a'i gyfarwyddo gan Lyn Harding (1867-1952), actor enwog o Gymru a chwaraeodd y brif ran hefyd. Yn ôl un adolygiad dangosodd Miss Mason 'quite an uncommon degree of artistic instinct and a capacity for much greater things'. Yn ystod y flwyddyn ganlynol ymddangosodd gyda'i gŵr yn *The Gate of Dreams*, *Lucky Durham eto*, a *Right to Die*.

Yn haf 1912 ymunodd Lilian â chynhyrchiad Edmund Gwenn a Hilda Trevelyan o *Yours* yn Theatr y Vaudeville, Llundain. Dilynwyd hyn gan *Little Miss Llewellyn*, ffars Belgaidd wedi ei chyfieithu a'i thrawsblannu i Gymru. Chwaraeodd Lilian ran y forwyn Lizzie. Aelodau eraill o'r cast oedd Richard 'Dick' Hopkins, un o deulu mawr o berfformwyr o Gastell-nedd, a Tom Owen, comedïwr o Orseinon. Roedd y ddrama'n llwyddiannus dros ben gan redeg am 192 o berfformiadau.

Yn 1913, recriwtiodd Edmund Gwenn ragor o actorion o Gymru i deithio'r ddrama o amgylch Prydain, gan ffurfio i bob pwrpas y cwmni a elwid wedyn yn 'Welsh Players'. Daeth Gareth Hughes, William Hopkins (brawd Dick) ac Eleanor Daniels i ymuno â Lilian, Hopkins a Tom Owen.

Y Welsh Players oedd y cwmni cyntaf o'i fath. Cyflwynodd gynhyrchiad o *The Joneses* yn Theatr y Strand yn Llundain yn Hydref 1913 cyn gwneud tri pherfformiad o ddrama arobryn J. O. Francis, *Change*, yn Theatr yr Haymarket. Y gobaith oedd y byddai'r cynyrchiadau hyn yn gychwyn ar Theatr Genedlaethol i Gymru. Serch hynny, tra bu eraill yn perfformio *Change* yng Nghaerdydd, hwyliodd Lilian a'i chyd-actorion o Southampton i America yn Ionawr 1914 i gyflwyno'r ddrama yn Efrog Newydd. Methodd yr actor a chwaraeai'r unig Sais yn y ddrama â theithio gyda'r cwmni, a llenwyd ei le gan ŵr Lilian.

Nid oedd y ddrama wedi ei hysbysebu'n iawn, a chredai llawer o bobl mai cynhyrchiad amatur ydoedd. Oherwydd hynny a'r tywydd rhewllyd yn y ddinas cadwodd y cyhoedd draw. Negyddol oedd ymateb y beirniaid beth bynnag, gan ei galw'n 'turgid' a 'grey'. Rhoddwyd y gorau i'r rhediad yn Efrog Newydd a theithiodd y ddrama i Ganada, Pittsburgh, Pennsylvania a Washington cyn dychwelyd am gynnig arall arni yn Efrog Newydd ddechrau Ebrill. Cafodd Lilian glod personol yn nifer o'r adolygiadau, yn enwedig am yr olygfa lle gwyliai o ffenestr wrth i un o'i thri mab gael ei saethu tra'n ceisio darbwyllo ei frawd i beidio cynhyrfu criw o lowyr ar streic.

Wedi rhediad byr yn Chicago, hwyliodd Lilian a'i theulu yn ôl i Brydain ym mis Mai, ac erbyn Gorffennaf 1914 roedd yn gweithio eto gyda'i gŵr yn y Croydon Hippodrome yn *A Scrap of Paper*. Treuliodd sawl mis wedyn yn gweithio gyda Lyn Harding eto yn *For France*. Parhaodd Lilian a'i gŵr i weithio'n ysbeidiol yn ystod y rhyfel, gyda'i gilydd ambell waith, ond buont yn ddi-waith am gyfnodau hefyd.

Daeth cyfle ar y sgrîn arian yn 1919 pan wnaeth Lilian ddwy ffilm yn America. Roedd *Valley of the Giants*, gyda Wallace Reid yn y brif ran, yn ffilm am gwmnïau coed yn ymgiprys am goed gochion, gan gynnwys stori ramant. Wallace Reid oedd seren *You're Fired* hefyd. Chwaraeodd Lilian rannau bychain yn y ddwy ffilm.

Yn Ebrill 1920 cafodd Lilian ran mewn cynhyrchiad Cymreig unwaith eto, ond am chwe noson yn unig. Ernest Cove, a chwaraeodd ei gŵr yn *Change*, oedd cynhyrchydd *A Gentleman From Wales* a hysbysebwyd Lilian fel 'the greatest of all Welsh actresses'.

Yn 1922 a 1923 gweithiodd Lilian yn bennaf mewn cwmnïau theatr sefydlog yn Birmingham, Caeredin, Nottingham a Leeds. Ymunodd wedyn â chynhyrchiad teithiol o'r gomedi *Lilies of the Field* am flwyddyn gyfan o Chwefror 1924, gan chwarae rhan mam-gu feistrolgar. Yn ystod gweddill y 1920au cyfunodd Lilian waith theatr gydag ambell ran ar y radio. Roedd hefyd yn aelod o gyngor y Stage Guild.

Cafwyd cynnig arall ar Theatr Genedlaethol i Gymru yn haf 1933 pan lwyfannwyd drama arall gan J. O. Francis, *Howell of Gwent*, yn ne Cymru. Chwaraeodd Lilian ran Arianrhod. Daliodd ati i actio yn ei chwedegau; yng *Nghofrestr* 1939 fe'i disgrifiwyd fel 'retired actress'.

Daethai tristwch i ran y teulu yn 1932 pan fu farw eu mab Samuel o fethiant y galon yn Efrog Newydd. Bu Lilian ac Edmund yn byw yn Brighton yn eu blynyddoedd olaf, ac yno ar 28 Ionawr 1953 y bu'r ddau farw o fewn oriau i'w gilydd, Edmund yn 79 oed a Lilian yn 78, Fe'u claddwyd ar 3 Chwefror ym mynwent Patcham, Brighton. Cofnodir eu hymroddiad i'w gilydd ar eu bedd gyda'r geiriau 'In their death they were not divided'.

Awdur

Stephen Lyons

Ffynonellau

Papurau Newydd Cymru (Llyfrgell Genedlaethol Cymru)

British Newspaper Archive

Ancestry

Darllen Pellach

Erthygl Wicipedia: The Valley of the Giants (1919 film)

Dolenni Ychwanegol

Wikidata: Q128995758

Dyddiad cyhoeddi: 2024-08-09

Hawlfraint Erthygl: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/

PDF Argraffu Cyfeirnodi

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

Cyfrannu

Arddull APA

×

Lyons, S., (2024). MASON, LILIAN JANE (1874 - 1953), actores. *Y Bywgraffiadur Cymreig*. Adferwyd 14 Tac 2024, o https://bywgraffiadur.cymru/article/c15-MASO-JAN-1874

Copïo i'r clipfwrdd

Preifatrwydd a Chwcis
Hawlfraint
Y Prosiect
Cymorth
Cysylltu

LLGC NLW LLYFRGELL THE NATI

Noddir gan Lywodraeth Cymru Sponsored by Welsh Government